

Natuurpark Vrije Geer

Rondwandeling

Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid
Afdeling Amsterdam

www.ivn.nl/amsterdam

Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid
Afdeling Amsterdam

www.ivn.nl/amsterdam

Route

De wandeling begint en eindigt bij de zuidingang van Natuurpark Vrije Geer in Amsterdam. Deze ingang ligt aan de weg Vrije Geer, tussen Ditlaar en de Osdorperweg. Bij de zuidingang vindt u een informatiepaneel over het park. De route staat aangegeven op de kaart in het midden van dit boekje.

Lengte: ruim 1 km
Geschikt voor iedereen.

Het beginpunt is per openbaar vervoer bereikbaar met de buslijnen 145 en 192 (halte Osdorperweg). De eindhalte van tramlijn 2 ligt op circa vijf minuten lopen van de start van de wandelroute.

Colofon

Uitgave IVN afdeling Amsterdam

Tekst: Ineke Deckers, Juultje Joosten, Saskia Möller
Foto's: Ruwan Aluvihare, Ineke Deckers, Juultje Joosten, Saskia Möller, Jikke Veltman
Kaart: Bart de Vries
Opmaak: Ineke Deckers

Amsterdam, september 2013

IVN, Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid

IVN is een landelijke organisatie die mensen lokaal bij natuur betreft. Op scholen, in Nationale Parken en in hun eigen buurt. Binnen de 170 lokale afdelingen van IVN zijn zo'n twintigduizend ervaren vrijwilligers actief.

Ontdek en beleef de natuur in en rond Amsterdam!

IVN afdeling Amsterdam richt zich op natuuractiviteiten in en rond Amsterdam en Diemen. De afdeling organiseert wandelingen en fietstochten, cursussen, jeugdactiviteiten en werkdagen voor landschapsonderhoud. Op de website www.ivn.nl/amsterdam vindt u meer informatie over de activiteiten van IVN Amsterdam. Elke zondag bent u tussen 13.00 en 16.00 uur van harte welkom in informatiecentrum de Rietschuur in het Amstelpark, naast Stadsboerderij De Amsteldieren.

U kunt actief lid of donateur worden van IVN Amsterdam. Kijk op www.ivn.nl/amsterdam voor informatie en aanmelding.

Register

berk	26	koolmees	8
blauwe reiger	44	krakeend	51
brandnetel	4	libel	6
buizerd	41	lijsterbes	27
dotterbloem	32	meerkoet	48
droge faunapassage	43	meidoorn	17
echte koekoeksbloem	22	merel	11
ekster	39	mispel	28
elzenbroekbos	42	natte faunapassage	35
es	36	nijlgans	46
fluitenkruid	33	ooievaar	24
gelderse roos	29	ooievaarsnest	23
gele maskerbloem	20	pimpelmees	9
gemaal	38	riet	12
grauwe gans	45	roerdomp	14
griend	3	roodborst	10
groene kikker	19	smeewortel	40
groot hoefblad	31	vlier	34
grote kattenstaart	21	vlinder	5
grote lisdodde	13	vuilboom	30
ijsvogel	25	waterhoen	49
juffer	7	wilde eend	50
kievit	47	wilg	1
kikkerpoel	18	zwarte bes	2
kleine karekiet	15	zwarte els	37
koekoek	16		

Natuurpark Vrije Geer

Eeuwen geleden bestond het landschap van de stad Amsterdam tot het dorp Sloten uit weilanden op veengrond, de zogenoemde veenweiden. Door uitbreidingen van de stad werd dit veenweidegebied steeds kleiner. Van het oorspronkelijke landschap, dat vooral werd gebruikt voor kleinschalige tuinbouw, bleef niet veel over. Natuurpark Vrije Geer is zo'n overgebleven stukje veenweide.

Van weiland tot natuurpark

Lange tijd was de Vrije Geer een weiland totdat de Gemeente Amsterdam in de jaren negentig bouwplannen had en tramlijn 2 wilde doortrekken naar de nieuw te bouwen wijk De Aker, dwars door het weiland heen. Die plannen hebben geleid tot flinke protesten, met in 1995 een referendum als gevolg; het eerste referendum ooit dat de gemeente organiseerde op initiatief van inwoners. Een ruime meerderheid stemde tegen de bouwplannen en het doortrekken van tramlijn 2 en dus voor het behoud van het 'Weilandje Vrije Geer'.

In de jaren daarna werkten enthousiaste bewoners mee aan de herinrichting van het weilandje dat na acht jaar noeste arbeid in 2003 werd omgedoopt in Natuurpark Vrije Geer. Het beheer wordt sindsdien door de gemeente uitgevoerd in samenwerking met een groep vrijwilligers van de dorpsraad Sloten-Oud Osdorp.

Flora en fauna

Deze route leidt u via een voetpad dwars door en langs de buitenrand van dit natuurpark van ruim vier hectare groot. Het middengedeelte is afgesloten voor publiek om daar de natuur haar gang te laten gaan. Het bestaat uit veenweide met slootjes en langgerekte stroken grond. Deze historische verkavelingsstructuur was kenmerkend voor Amsterdam en omstreken maar is tegenwoordig helaas zo goed als verdwenen. Dit natte veenweidegebied van 1,5 hectare wordt begraasd waardoor er een gevarieerde plantengroei is ontstaan. Daarnaast omvat het besloten gedeelte nog een klein stuk grasland, rietvelden en een elzenbroekbosje. Vanaf het voetpad heeft u zicht op al deze natuurelementen en komt u langs vele planten die houden van natte grond, zoals elzen, wilgen, riet, echte koekoeksbloemen en kattenstaarten.

Voor dieren zijn verschillende voorzieningen aangelegd in Natuurpark Vrije Geer: faunapassages, een ooievaarsnest, kikkerpoelen en een ijsvogelmuur. Bijzondere vogels die u hier kunt zien, zijn onder meer de kleine karekiet, de koekoek en de ooievaar. Voorkomende soorten amfibieën zijn de groene kikker, bruine kikker, gewone pad en de kleine watersalamander. In de brede sloten zitten vissen. In de Vrije Geer vliegen ook vlinders en libellen vliegen rond. Zoogdieren die hier zijn waargenomen zijn de woelmuis, mol, de ruige en gewone dwergvleermuis.

Wij hopen dat u van de rondwandeling geniet en dat u nog vele malen in Natuurpark Vrije Geer zult terugkeren om u te blijven verwonderen.

A Vrijwel direct na de ingang steekt u via een brug een sloot over.

1 Wilg

In Natuurpark Vrije Geer staan verschillende soorten wilgen, onder andere de schietwilg, geoorde wilg en de boswilg. Alle wilgen hebben in de lente bloemen in de vorm van katjes. De katjes zijn vanwege het stuifmeel zeer geliefd bij insecten, vooral bij solitaire

bijen en hommels.

Wilgen zijn pioniersoorten, de eerste planten die groeien in een kaal gebied. Ze maken de grond geschikt voor volgende planten zoals de es en de eik. Wilgen houden van een vochtige bodem zoals die van de Vrije Geer, hebben veel licht nodig en groeien snel.

De schietwilg wordt vaak als knotboom gebruikt door hem op ongeveer twee meter hoogte af te zagen. Op het snijvlak ontstaan lange, rechte, soepele takken. Als je deze takken om de vijf tot zeven jaar afzaagt, zijn de takken te gebruiken om bijvoorbeeld manden van te vlechten. In dit park worden de takken en ook afgezaagde jonge wilgen gebruikt om takkenrillen, smalle takkenhopen, van te maken. Takkenrillen zijn voor onder andere muizen en vogels aantrekkelijke plekken om in te wonen, te nestelen of in te schuilen doordat ze er beschutting vinden en voedsel (insecten). Je kan er ook vaak mossen en zwammen vinden die leven van het dode hout.

2 Zwarte bes

De zwarte bes is een inheemse struik. Hij komt dus van nature voor in Nederland, maar wordt ook gekweekt vanwege de eetbare bessen die tussen begin juli en half augustus rijp zijn. Deze struik bestuift zijn eigen bloemen, maar krijgt meer bessen als hij

wordt bestoven door insecten die stuifmeel meebrengen van bloemen van een andere zwartebessenstruik. De zwarte bes houdt van een natte, voedselrijke grond.

3 Griend

Het kleine bosje wilgen dat om de paar jaar laag bij de grond wordt afgezaagd, is een griend, ook wel een geriefhoutbosje genoemd. Grienden bestaan al eeuwen en werden vroeger aangeplant vanwege de takken waar van alles van werd gemaakt. Deze bosjes

komen veel voor in veenweidegebieden.

In Natuurpark Vrije Geer is de griend aangeplant vanwege zijn cultuurhistorische waarde en de waarde voor de natuur, want het bosje is een nest-, schuil- en voedselplek voor vele soorten kleine dieren.

Horeca

In de omgeving van het natuurpark zijn enkele horecagelegenheden, een snackbar en een viskraam.

Restaurant-partycentrum De Halve Maen
Sloterweg 1345
1066 CM Amsterdam
t 020 615 3821
www.dehalvemaen.com

Snackbar De Patatza(a)k
Langsom 5
1066 EW Amsterdam
t 020 669 1868

Café-restaurant Kerkzicht
Sloterweg 1209
1066 GG Amsterdam
t 020 615 3904
www.caferestaurantkerkzicht.nl

Haringkar 'Arie Haring'
Hoek Sloterweg/Langsom
t 020 614 3849

Restaurant-partycentrum Syriana
Akersluis 8
1066 EZ Amsterdam
t 020 669 0933
www.syriana.nl

Bezienswaardigheden in en rond het dorp Sloten

Het historische dorp Sloten ligt dichtbij Natuurpark Vrije Geer en is het verkennen waard. Om er te komen, loopt u vanaf de zuidingang van de Vrije Geer via Ditlaar met een boog naar links richting de hoofdstraat van Sloten, de Sloterweg.

Hieronder vindt u de meest kenmerkende bezienswaardigheden in en rond Sloten. Bij enkele bezienswaardigheden zijn informatieborden geplaatst.

- Volkstuinpark Eigen Hof, Sloterweg 1173, net vóór de kruising van Ditlaar met de Sloterweg. Het volkstuinpark heeft naast moestuinen ook een heemtuin. www.tuinparkeigenhof.nl
- Voormalig tolhuis, Sloterweg 1191-1193.
- Rooms-katholieke kerk Sint Pancratius (1901), Sloterweg 1186.
- Banpaal (1625), in de steeg tussen de panden aan de Sloterweg 1204 en 1208.
- Het kleinste politiebureau van Nederland (1886) op de hoek Sloterweg 1226/ Dorpsplein
- Dorpsplein met waterpomp (1901).
- Nederlands Hervormde kerk (1860), aan de overzijde van het Dorpsplein, Osdorperweg 28. www.sloterkerk.nl
- Voormalig wees- en armenhuis (1905), tegenwoordig omgebouwd tot twintig zelfstandige woningen voor jongeren, Akerpolderstraat 9-47.
- Speeltuin Sloten (1921), Sloterweg tegenover nr. 1301. Gedurende het seizoen dagelijks geopend van 9.00 tot 19.00 uur. Gratis entree.
- Tuinpark V.A.T. (Vereniging Amateur Tuinders), Lies Bakhuyzenlaan 17. www.vat-sloten.nl
- Molen van Sloten en Kuiperijmuseum, Akersluis 10. www.molenvansloten.nl

4 Brandnetel

In de Vrije Geer kan je zowel de grote als de kleine brandnetel tegenkomen. Brandnetels houden van halfschaduwrijke plekken en een voedzame bodem met veel stikstof. Brandnetels komen veel voor, vooral langs wegen, bosranden, op afvalplaatsen en rommelige plekken.

De plant is aantrekkelijk voor ongeveer vijftig soorten vlinders, waaronder de atalanta, de dagpauwoog, de kleine vos en de gehakkelde aurelia. Zij leven van en

op de brandnetel.

De brandharen van de brandnetel zitten aan de stengel en aan de onderkant van de bladeren. Ze geven een prikkend gevoel als je ze aanraakt. De jeuk en pijn is tegen te gaan door de gevoelige plekken in te wrijven met het melkachtige sap uit een paardenbloem of met sap uit blaadjes van andere planten, zoals hondsdrif of weegbree, die meestal vlakbij de brandnetel groeien. Ondanks de brandharen kan je brandnetels goed eten. Van de jonge toppen kan je bijvoorbeeld soep maken.

5 Vlinder

Vooral in het voorjaar en de zomer kan je in dit park verschillende soorten vlinders rond zien fladderen. Een daarvan is de atalanta, een trekvlinder, die elk jaar vanuit het mediterrane gebied naar Nederland komt en hier van mei tot oktober is te zien. De

nakomelingen van deze vlinder trekken in de herfst weer naar het zuiden, waar ze overwinteren. De atalanta overleeft zelden een Hollandse winter. Een vlinder die wel in ons land overwintert is de kleine vos. Deze vlinder overwintert in groepen in gebouwen en laat zich da99arna als een van de eerste vlinders in de lente zien.

6 Libel

Libellen vliegen boven het water of in de buurt van bomen en struiken die vlakbij het water staan. Het grootste deel van hun leven brengen ze echter als larven in het water door. In het voorjaar en in de zomer kruipen de larven langs een plantenstengel uit

het water omhoog waar ze blijven zitten tot hun huid openbarst. Uit de larvenhuid komt dan een volwassen libel gekropen. Nadat de libel zijn vleugels heeft opgepompt en zijn lijfje is opgedroogd, vliegt hij weg. Tijdens het drogen kunnen libellen niet vliegen. Veel van de net uitgekropen libellen eindigen in die tijd dan ook als voer voor vogels of kikkers.

Er zijn verschillende soorten libellen met mooie namen zoals de blauwe glazenmaker, de paardenbijter, de grote keizerlibel of de gewone oeverlibel.

De gewone oeverlibel komt in Nederland heel veel voor. De vrouwtjes zijn te herkennen aan een geel achterlijf met over de volle lengte twee zwarte strepen. De mannetjesoeverlibel heeft een blauw achterlijf. In Europa komen ongeveer honderdvijftig soorten libellen voor die onder te verdelen zijn in juffers en echte libellen. De 'echte libellen' hebben ongelijke vleugels: de achtervleugels zijn breder dan de voorvleugels. Juffers hebben voor- en achtervleugels die even groot zijn. Een ander belangrijk verschil is te zien als deze insecten stil zitten: een juffer vouwt namelijk zijn vleugels op, een libel niet.

7 Juffer

Vroeg in het voorjaar verschijnt de juffer, een heel slanke libel die vrij langzaam vliegt. Er zijn veel verschillende soorten juffers. In Natuurpark Vrije Geer vliegen onder meer de variabele waterjuffer en de

rode vuurjuffer rond.

De variabele waterjuffer is een algemeen voorkomende soort en leeft vooral in klei- en laagveengebieden. Zijn lijf is altijd zwart met blauw, maar de zwarte tekeningen op het lijf kunnen verschillen. Het voorkomen van deze waterjuffer wijst op een redelijke waterkwaliteit.

De vuurjuffer is een grote juffer van 36 mm lang. Hij doet zijn naam eer aan met zijn vuurrode achterlijf. Deze juffer is een algemene soort die vooral in laagveen in grote aantallen voorkomt. De eerste exemplaren zijn vaak al halverwege april te zien, voordat andere soorten tevoorschijn komen.

B 35 meter verderop is weer een brug.

8 Koolmees

De koolmees is de grootste mees van Nederland en heeft een zeer rijk zangrepertoire. Met zijn gele onderdelen, zwarte middenstreep en zijn zwarte kop met witte wangen is hij makkelijk te herkennen. Hij

broedt in bossen, parken en tuinen en maakt zijn nest in een nestkast of een boomholte, dat hij vult met gras, bladeren en mos en bekleedt met haar. Vele koolmezen 'wonen' het hele jaar in de Vrije Geer. Ze vinden er voldoende voedsel: insecten, kleine slakken, wormen, zaden, vruchten, noten. In de winter vullen koolmezen hun dieet graag aan met vet en zaden uit vetbollen en van voedertafels.

9 Pimpelmees

De pimpelmees komt in Nederland heel veel voor, in bossen, tuinen en hagen. De pimpelmees is kleiner dan de koolmees en is verder te herkennen aan zijn blauwe 'petje', blauwe vleugels en blauwe staart.

sloten en vijvers. Ze nestelen in het riet in een komvormig nest van waterplanten en broeden daar van mei tot juli.

De meeste waterhoentjes blijven in de winter in Nederland, slechts enkele trekken naar België of Noord-Frankrijk.

50 Wilde eend

De meest voorkomende eend in Nederland is de wilde eend. Hij is vrijwel overal te vinden waar zoet water is. Wilde eenden paren vaak met door mensen gehouden eenden, waardoor de kleuren van hun veren sterk kunnen verschillen. De échte wilde eend is echter

makkelijk te herkennen: het mannetje heeft een 'metaalglanzend' groene kop en nek, een roestbruine borst, een dofgele snavel en twee gekrulde staartveren; het vrouwtje heeft een schutkleur en is overwegend 'vlekkerig' bruin gekleurd.

De wilde eend eet van alles; van plantenmateriaal, slakken en insecten tot schelpdieren. Hij zoekt zijn voedsel dicht onder het wateroppervlak en duikt daarbij bijna nooit, maar 'grondelt' waarbij hij zijn kop onder water doet en zijn achterlichaam rechtop uit het water laat steken.

51 Krakeend

Krakeenden zijn verwant aan wilde eenden. Met name de vrouwtjes van de krakeenden en wilde eenden lijken veel op elkaar. De meest opvallende verschillen zijn de witte veren achter op de zijanten en de witte

bui die alleen de vrouwtjeskrakeend heeft. Verder is de snavel van de vrouwtjeskrakeend duidelijk oranje en die van de wilde eend meer geelbruin. Krakeenden zijn trekvogels en overwinteren in Centraal Europa en Noord-Afrika. Ze komen in Nederland minder vaak voor dan wilde eenden, maar zijn hun achterstand de laatste decennia succesvol aan het inhalen.

K Volg het pad langs het water en ga na 350 meter met de bocht mee naar rechts totdat u weer bij de ingang bent.

eend, verwant aan de bergeend.

Tijdens het broedseizoen verdedigt de nijlgans zijn territorium op een agressieve manier. Hij pikt ook nesten in van andere vogels, zoals het ooievaarsnest in dit park. Maar doordat het echte broeden van de nijlgans later begint dan bij de ooievaar, weten de ooievaars het nest toch altijd op tijd terug te veroveren.

47 Kievit

In het voorjaar en de zomer kunt u de kievit in allerlei open terreinen zien, vooral op akkers en in weilanden. Zo ook in de graslanden van Natuurpark Vrije Geer. Deze zwart-witte vogel broedt van half maart tot in juli en maakt een nest in de vorm van een kuiltje in het gras.

In de winter trekken kievitenvogels bij vorst in grote groepen naar Frankrijk; als het minder koud is, komen zij weer terug. Zo vliegen kievitenvogels soms een paar keer heen en weer.

Met zijn lange, dunne kuif onderscheidt de kievit zich van andere Nederlandse vogels. Ook bijzonder is de groene of paarse metaalglans op zijn donkere rug. Verder is hij makkelijk te herkennen aan zijn soms buitelende manier van vliegen.

48 Meerkoet

De meerkoet is in Nederland een veel voorkomende watervogel, die zich thuis voelt in water met oeverbegroeiing. Gedurende het hele jaar kunt u in de Vrije Geer meerkoeten tegenkomen: tijdens het

broedseizoen als felle verdedigers van het individuele territorium, daarbuiten als groep. Meerkoeten bouwen een groot slordig nest van verschillende plantenmaterialen, meestal op een beschutte plek op de oever, maar soms ook midden op het water.

Op het menu staan vooral waterplanten. Jonge meerkoeten krijgen ook allerlei waterdiertjes te eten.

49 Waterhoen

De meerkoet en het waterhoen worden wel eens door elkaar gehaald. Een belangrijk verschil zit in de kleuren: het waterhoen heeft een rode snavel met gele punt en witte veren aan de zijkant, terwijl de meerkoet

een witte snavel heeft en verder helemaal zwart is. Daarnaast verschillen ze van grootte: het waterhoen is kleiner dan de meerkoet. Ook het gedrag verschilt: het waterhoen is een stuk schuwer.

Waterhoentjes komen veel voor in Nederland, met name in dicht riet in

Doordat hij heel weinig weegt, kan de pimpelmees ondersteboven aan dunne twijgjes en rietstengels hangen. Koolmezen kunnen dat niet, die zijn daarvoor te zwaar. Pimpelmezen eten kleine insecten, insectenlarven, bladluizen, spinnen, nectar en zaden. Jonge pimpelmezen worden, zodra ze kunnen vliegen, door hun ouders meegenomen naar rupsenkolonies in de buurt, in bijvoorbeeld elzen, eiken of lindebomen.

10 Roodborst

Het leefgebied van de roodborst bestaat uit bossen en bosranden, veldgewassen, hagen, tuinen en parken met veel kreupelhout. In Natuurpark Vrije Geer is deze vogel vooral te vinden in wilgen langs de sloten en in het elzenbroekbos. Roodborstjes broeden het liefst bij de grond, tussen wortels en in kleine holtes. Ze zingen graag in de buurt van lantaarnpalen, ook 's nachts.

Op het menu van de roodborst staan kleine insecten

en hun larven, bodemdieren, zoals pissebedden, duizendpoten en kleine wormpjes. In de winter eet hij ook zaden en vruchten.

Het is een brutaal vogeltje. Bij het spitten van de tuin blijft hij in de buurt om te zien of er iets eetbaars is te vinden.

11 Merel

De merel is de meest voorkomende vogel in Nederland. Dit komt onder andere doordat hij maar liefst drie tot vier nesten per jaar grootbrengt. Enkele eeuwen geleden was de merel nog een schuwe vogel

die je alleen in het bos tegenkwam. Tegenwoordig bezoekt hij graag tuinen waar hij zijn buik vult met insecten, vruchten, wormen en slakken.

De merel is een zangvogel die prachtig kan zingen. De mannetjesmerel is effen zwart met een gelige snavel, het vrouwtje is meer bruinig van kleur en heeft een gevlekte borst. De jongen lijken meer op hun bruine moeder dan op hun zwarte vader.

12 Riet

Riet is de grootste inheemse grassoort van Nederland: de plant kan één tot drie meter hoog worden. Deze grassoort komt in grote hoeveelheden voor aan waterkanten en ook in natte bodems. Riet breidt zich snel uit doordat het zich op twee manieren kan

voortplanten: met zaad en met uitlopers of wortelstokken (ondergrondse, horizontale stengels).

Een belangrijke functie van riet is het schoonmaken van water: riet neemt met zijn wortels afvalstoffen uit het water op in zijn stengel, zoals fosfaat en stikstof. Als het riet in de winter wordt weggehaald, verdwijnen daarmee de

afvalstoffen en blijft schoner water over.

Een handigheidje van riet is de manier waarop de bladeren aan de stengel zitten: het onderste deel van elk blad is om de stengel heen gerold waardoor de bladeren rond de stengel kunnen draaien. Hierdoor draaien bij harde wind alle bladeren dezelfde kant op waardoor de rietstengel minder makkelijk breekt of omwaait.

13 Grote lisdodde

Net als riet houdt de grote lisdodde van een natte bodem en is hij veel langs de waterkant te vinden. Het meest opvallende uiterlijke verschil zit in de bloeiwijze van beide planten: de lisdodde heeft een opvallende bruine 'sigaar' aan het einde van de stengel en riet een bruinachtige pluim. Met het pluus uit de rijpe 'sigaar' kan je makkelijk een vuurtje aanmaken.

14 Roerdomp

De roerdomp kom je niet snel tegen. Door zijn bruine schutkleur valt hij namelijk nauwelijks op in het riet waar hij zoekt naar amfibieën en vissen. Als hij zich bekeken voelt, blijft hij bovendien roerloos staan en steekt hij zijn snavel recht naar boven. Zo is hij zo goed als onzichtbaar tussen het riet.

De kans dat u de roerdomp hoort, is groter dan dat u hem ziet. De mannetjesroerdomp maakt vooral in het voorjaar een laag dreunend geluid dat wel wat lijkt op een misthoorn. Hij herhaalt dit geluid om de twee

seconden en is soms tot op een afstand van vijf kilometer te horen.

Hoewel de roerdomp in Nederland broedt, komt hij maar weinig voor. In de rietlanden van Natuurpark Vrije Geer is de roerdomp waargenomen, dus met een beetje geluk kunt u deze schuwe vogel ontdekken. De roerdomp is het meest actief rond zonsopkomst en zonsondergang.

15 Kleine karekiet

De kleine karekiet is een trekvogel die graag broedt in laagveenmoerassen, zoals de Vrije Geer. In het najaar vertrekt dit zangvogeltje naar het zuiden en vanaf eind april keert hij weer terug naar Nederland.

De kleine karekiet maakt zijn nest tussen drie of vier rietstengels. Met natte plantenresten vlecht hij zijn nest kunstig in elkaar. De modder in die plantenresten

droogt geleidelijk op en werkt dan als een soort cement waardoor het nestje een stevig bouwsel wordt. De koekoek maakt graag gebruik van het nest van de kleine karekiet.

44 Blauwe reiger

Blauwe reigers waren vroeger schuwe vogels, maar tegenwoordig zijn ze overal te vinden waar water is, zelf bij vijvers midden in de stad. Het is dus niet verwonderlijk dat ook in de Vrije Geer regelmatig blauwe reigers te zien zijn.

Reigers zoeken hun voedsel vaak in ondiep water. Ze eten vooral vis, maar ook muizen, kikkers, mollen, jonge vogels en grote insecten. Een blauwe reiger laat

zijn eten in zijn keel glijden zonder erop te kauwen en eet dus ook haren, botten en graten op. Daarvan maakt hij een braakbal in zijn maag die hij vervolgens uitspuugt.

Blauwe reigers broeden in kolonies in oude bomen. Wanneer een mannetjesreiger takjes of voedsel komt brengen, herkent het vrouwtje hem aan zijn buiging. Jonge reigers ziet er wat anders uit dan de volwassen vogels: ze hebben namelijk nog geen zwarte streep op de wang die volwassen blauwe reigers wel hebben.

J Ongeveer 150 meter na de rotonde buigt het pad naar rechts.

45 Grauwe gans

Een watervogel die u hier het hele jaar door kunt zien, is de grauwe gans. Hij leeft in grote groepen op het gras en in het water. De rietlanden gebruikt hij als schuilplaats tijdens de ruiperiode van mei tot en met juli. Hij verliest dan in één keer al zijn slagpennen,

waardoor hij niet kan vliegen en een makkelijke prooi vormt voor roofdieren. In de winter trekken sommige grauwe ganzen weg, andere blijven in hun broedgebied.

Grauwe ganzen broeden op de grond. Ze sluiten een huwelijk voor het leven. Net als bij andere ganzensoorten hebben de vrouwtjes en mannetjes dezelfde kleur.

Het aantal grauwe ganzen is de afgelopen dertig jaar enorm toegenomen. Dit komt waarschijnlijk doordat er steeds meer kunstmest is gebruikt, wat zorgt voor mals, goed verteerbaar gras en daar is de grauwe gans dol op.

46 Nijlgans

De nijlgans is een kleurrijke exoot die oorspronkelijk uit het Nijlgebied in Egypte komt. In de achttiende eeuw is deze gans in Europa ingevoerd als siervogel. Natuurlijk ontsnapte er wel eens een, waardoor de nijlgans al

snel ook in het wild ging broeden. Sinds de jaren zestig van de vorige eeuw is deze gans in Nederland geen zeldzaamheid meer en ieder jaar komen er vele bij. Overigens is de nijlgans geen echte gans, maar een gansachtige

41 Buizerd

Aan de rand van het elzenbroekbos zit soms een buizerd, de bekendste Nederlandse roofvogel. Vanuit een boom heeft hij daar goed zicht op het park en zijn mogelijke prooien.

Buizerds zijn niet zo goed in het vangen van snel bewegende prooien. Ze hebben het meer voorzien op mollen, muizen, wormen, verzwakte of dode kleine dieren. Als ze een geschikte prooi zien, laten ze zich als een baksteen op hun slachtoffer vallen.

Buizerds zijn niet kieskeurig voor wat betreft hun leefomgeving. Ze komen voor in weilanden, akkers, bos en heide. Ook zitten ze vaak op paaltjes langs de snelweg waar ze wachten op dieren die door het verkeer zijn aangereden.

42 Elzenbroekbos

In het noordwesten van dit natuurpark is spontaan een moerasbos van elzen ontstaan. De grond in dit 'elzenbroekbos' (broek betekent moeras) is altijd heel nat, vooral in de winter. De els is een boom die daarvan houdt en niet snel rot, zo lang hij maar in het

water blijft staan. Voor mensen is zo'n moerasbos minder aantrekkelijk, want voordat je het weet zak je in de modder.

Elzen- en berkenbroekbossen behoren tot de oudste bossoorten rond Amsterdam. Zulke bossen of bosjes kwamen vroeger veel voor in het veenlandschap waar Amsterdam in ligt. Echt oorspronkelijke broekbossen zijn in Nederland niet meer te vinden.

- I **Het paadje komt dicht bij een rotonde uit (Plesmanlaan/Baden Powellweg) en loopt vervolgens naar rechts, parallel aan de straat Vrije Geer. Het onverharde paadje gaat over in een wat breder wandelpad.**

43 Droge faunapassage

In totaal zitten aan de randen van Natuurpark Vrije Geer vijf faunapassages in de vorm van tunnels waar dieren zich veilig doorheen kunnen verplaatsen zonder de weg te hoeven oversteken. Het doel van de faunapassages is dat dieren makkelijk van het ene

natuurgebied naar het andere natuurgebied kunnen komen. Deze ecologische verbindingen zorgen ervoor dat het leefgebied van een dier groter wordt, wat zijn overlevingskansen vergroot.

16 Koekoek

Een bijzondere vogel die je in dit park kan horen, maar zelden ziet, is de koekoek. Ieder voorjaar en zomer roept het mannetje 'koe-koe'. Het vrouwtje roept niet haar eigen naam. Zij heeft een vloeiende 'hinnikende' roep.

De opvallendste eigenschap van de koekoek is dat deze vogel een broedparasiet is: het vrouwtje legt eieren in de nesten van andere vogelsoorten en laat de jongen verzorgen door die andere soort. De koekoek is hierin zo gespecialiseerd dat haar eieren lijken op de eieren van de gastvogels. Favoriete gastvogels zijn vooral karekieten, heggenmussen, rietzangers en kwikstaarten. In Natuurpark Vrije Geer is de kleine karekiet vaak de klos.

Begin juni legt het vrouwtje zo'n tien tot twintig eieren in verschillende nesten, één ei per nest. Het koekoeksei komt meestal eerder uit dan de andere eieren in het nest. De jonge koekoek gooit dan vrij snel de andere eieren en eventuele jongen over de rand van het nest. Dan kan het jong al het voedsel opeisen dat de gastvogels aanbieden.

17 Meidoorn

De meidoorn is verwant aan de rozenfamilie en komt van nature in heel Europa voor, als boom en als struik. Meidoorns kunnen eenstijlig of tweestijlig zijn: met bessen die één pit bevatten en bessen met twee of drie pitten. In dit natuurpark staan beide soorten. Alle

meidoorns in de Vrije Geer zijn witbloemig maar er bestaan ook roodbloemige soorten.

Meidoorns zitten vol scherpe doorns. Daarom worden meidoornhagen vaak gebruikt als omheining: ze zijn moeilijker doordringbaar en afschrikwekkender dan prikkeldraad. De meidoorn profiteert zelf ook van zijn doorns: ze beschermen de struik tegen vraat van bijvoorbeeld koeien.

- C **20 meter na de brug splitst het pad zich in tweeën. Volg het rechterpad dat met een bocht om de kikkerpoel heen loopt.**

18 Kikkerpoel

In de Vrije Geer zijn twee kikkerpoelen aangelegd. Een langs dit pad door het park en een in het elzenbroekbos. Aparte poelen zijn belangrijk om te voorkomen dat vissen alle eitjes opeten.

Poelen zijn belangrijk als voortplantingsplek voor amfibieën, zoals de kleine watersalamander en de groene kikker die hier voorkomen. Ook libellen en waterjuffers leggen hun eieren in het water.

In de kikkerpoelen, onder water in de modder, overwinteren groene kikkers. Ze hebben daar een poel voor nodig van minstens tachtig centimeter diep met een laagje modder op de bodem. Bruine kikkers, padden en salamanders overwinteren voornamelijk op het land: onder stenen, in bladhopen en tussen takkenrillen.

19 Groene kikker

De groene kikker leeft op oevers van vijvers, sloten en plassen. Hij kan onbeweeglijk zitten en uitkijken over het water. Als er een vliegend insect voorbij komt, reageert hij bliksemsnel met zijn tong. Hij vangt prooien ook zwemmend als ze in het water zijn

gevallen of aan de oppervlakte komen, maar de vangkans is dan minder groot. De groene kikker eet naast insecten ook andere kleine dieren zoals wormen, salamanders, spinnen en dergelijke, of zelfs kleine kikkers. Hij slikt zijn prooien in het geheel in.

De groene kikker wordt vijftien centimeter groot, soms zelfs groter, en kan razendsnel grote sprongen maken tot een halve meter. Hij wordt meestal drie tot vier jaar oud en is dan volwassen. In de zomer kan het mannetje flink kwaken, vooral 's avonds; in het najaar produceert hij een zacht geluidje.

D Ongeveer 50 meter voorbij het punt waar de twee paden samenkomen, vindt u een bankje aan uw linkerhand.

20 Gele maskerbloem

De gele maskerbloem is van oorsprong een plant uit de Rocky Mountains in de Verenigde Staten en is dus een echte 'exoot'. In 1814 werd de bloem geïntroduceerd in Schotland als sierplant, maar verwilderde snel en verspreidde zich over een deel

van Europa. In Nederland is zij voor het eerst gezien in 1836 en kwam in eerste instantie vooral voor langs de grote rivieren en in verstedelijkte gebieden. Daarnaast was de bloem een geliefde vijverplant. Inmiddels is de gele maskerbloem in heel Nederland te vinden.

De plant wordt tien tot negentig centimeter hoog en bloeit van juni tot september. Zij staat graag op een zonnige, vochthoudende bodem of op een drassige plek langs water. Omstandigheden die ook voorkomen in Natuurpark Vrije Geer.

seizoen – bruin/zwart. Vogels pikken graag de zaden uit de oude proppen, met name vinkachtigen zoals sijsjes en putters.

Het hout van de zwarte els kan goed tegen water en zo lang het hout onder water blijft, rot het niet. Elzenhout werd daarom vroeger veel gebruikt om heipalen van te maken.

38 Gemaal

In Natuurpark Vrije Geer regelt het 'Gemaal Plesmanlaan' de waterstand. Het waterpeil in het park moet altijd ongeveer NAP -2 m zijn, twee meter onder Normaal Amsterdams Peil (NAP). Een constante waterstand voorkomt dat de bodem zakt. Waternet

houdt het water op peil in opdracht van het Waterschap Amstel, Gooi en Vecht en de Gemeente Amsterdam.

H Volg het paadje dat al snel naar links buigt en vervolgens langs het water en riet loopt.

39 Ekster

Bij de meeste tuin- en natuurliefhebbers is de ekster niet erg populair. Hij maakt namelijk een lelijk geluid en haalt bovendien soms vogelnesten leeg.

Van nature leeft de ekster in bossen met veel licht en struiken, maar ook in open gebieden met nauwelijks een boom of struik. Tegenwoordig is hij steeds meer in stedelijke omgevingen te vinden, omdat hij daar geen natuurlijke vijanden heeft. De ekster broedt dan ook vooral in woon- en industriegebieden.

De vorm van het eksternest is in ons land uniek. Het heeft namelijk een dak, in tegenstelling tot nesten van andere vogels. Het dak is bedoeld om de jongen te beschermen die anders makkelijk te zien zouden zijn met hun zwart-witte kleuren.

40 Smeerwortel

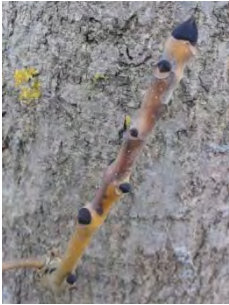
De smeerwortel is in Nederland een veel voorkomende plant. Zij groeit met name op natte tot vochtige plekken in loofbossen, langs oevers en op dijkhellingen. De plant is van onder tot boven ruwbehaard en kan een meter hoog worden.

Van mei tot en met augustus bloeit de smeerwortel met trosjes hangende witte, roze of paarse bloemetjes in de vorm van een klokje. Op de nectar in de bloemen komen veel insecten af. Kleine insecten kruipen in de bloem en grotere, sterke insecten, zoals hommels, boren een gaatje in de zijkant van het onderste deel van de bloem en steken hun snuit naar binnen om nectar op te zuigen.

Faunapassages vergroten de overlevingskansen van dieren doordat zij een veilige oversteekmogelijkheid bieden op plekken die een barrière vormen en doordat dieren op meer plekken kunnen komen.

G Aan uw rechterhand ziet u na ongeveer 50 meter een gemaal. Ga niet het betegelde pad naar het gemaal in, maar neem kort na het gemaal het onverharde paadje naar rechts.

Let op: het paadje is niet altijd goed te herkennen. Bent u met de rolstoel of rollator, vervolg dan het voetpad langs de weg. Bij de rotonde pikt u de route weer op bij punt I.

36 Es

De es is een inheemse boom, een boom die dus van nature in Nederland voorkomt. Hij houdt van vochtige gronden en verbruikt veel water. De es groeit snel en kan wel veertig meter hoog worden.

In de winter is de es te herkennen aan zijn dofzwarte dikke winterknoppen; de drie knoppen aan het einde van iedere tak lijken samen op een varkens- of bokkenpootje. Een ander winterkenmerk zijn de trossen langwerpige, platte zaadomhulsels die zelfs

tot het voorjaar aan de bomen kunnen blijven hangen. De es bloeit voordat de bladeren aan de boom komen, wat bij de meeste bomen niet het geval is. De es heeft een mooie open kruin waardoor zonlicht tussen de bladeren door valt en planten onder de boom kunnen groeien.

Het hout van de es is taai en veerkrachtig en wordt daarom veel gebruikt voor het maken van liggers van gymnastiektoestellen en stelen van hamers, bijlen en spades.

37 Zwarte els

De zwarte els doet het vooral goed in laaggelegen natte gebieden, vandaar dat je in Natuurpark Vrije Geer veel zwarte elzen kunt vinden. Deze inheemse boom houdt van vocht en licht maar kan slecht tegen droogte. Hij is een echte pioniersboom die als een van

de eerste soorten op een plek begint te groeien en de grond geschikt maakt voor andere soorten bomen.

De zwarte els heeft bloemen in de vorm van 'katjes'. Een katje is een bloeiwijze met heel veel individuele bloempjes langs een as. De zwarte els heeft zowel vrouwelijke als mannelijke katjes. De mannelijke katjes zijn lang en hangen. Na de bloei in het vroege voorjaar vallen ze van de boom. De vrouwelijke katjes zijn kort en kegelvormig en lijken op mini-dennenappeltjes. Deze 'elzenpropfen' blijven wel anderhalf jaar lang aan de boom hangen; de nieuwe propfen zijn groen, de oude – van het vorige

21 Grote kattenstaart

In Nederland komt de grote kattenstaart vrij algemeen voor. Deze oeverplant houdt van vochtige tot natte groeiplaatsen zoals broekbossen, laagveengebieden en plekken langs sloten. De plant bloeit van juni tot september. De grote kattenstaart is een waardplant of gastheer voor vele bijen, vlinders en kevers. Zij is de favoriet van een aantal zeldzame bijensoorten als de dikpootbij en de maskerbij.

Vroeger werd de plant verbrand om muggen en andere insecten mee te verdrijven. Tegenwoordig wordt van de grote kattenstaart een extract gemaakt als drankje tegen diarree.

22 Echte koekoeksbloem

De echte koekoeksbloem, niet te verwarren met de dagkoekoeksbloem, komt in Nederland vrij veel voor. Deze plant bloeit van mei tot augustus en kan wel negentig centimeter hoog worden.

De naam koekoeksbloem is afgeleid van het schuim dat u soms op de stengel van de plant kunt vinden. Vroeger dacht men dat dit schuim het spuug was van de koekoek, maar het blijkt afkomstig van een insect, de schuimcicade. In het schuim zit een vijf tot zeven millimeter grote onvolwassen cicade die het

plantensap uit de stengel of de bladeren haalt. Hierdoor worden de bladeren aangetast en kan de stengel krom trekken.

De echte koekoeksbloem houdt van natte graslanden, veengebieden en vochtige bossen. Vandaar dat deze plant hier voorkomt.

23 Ooievaarsnest

Sinds eind 2008 staat in Natuurpark Vrije Geer een ooievaarsnest op een paal van ongeveer tien meter hoog. Ieder jaar zit er een paartje op het nest. Met snavelgeklepper verklaren ooievaars op hun nest hun liefde. Ooievaars zijn overigens niet trouw aan elkaar,

maar 'nestrouw'. Dit verklaart waarom sommige ooievaarsparen toch lang bij elkaar blijven.

Voor de definitieve verovering van het nest hebben de ooievaars hier vaak concurrentie van nijlganzen, die overigens niet de bedoeling hebben om er te broeden. Waarschijnlijk willen ze de ooievaars uit de buurt houden; nijlganzen staan namelijk bekend als agressievelingen en onrustzaaiers. Een ooievaar is vruchtbaar vanaf het derde levensjaar. Elk jaar legt het vrouwtje ongeveer vier eieren die meestal na elkaar na 33 dagen uitkomen. Het broeden en voeden doen beide ouders om beurten.

24 Ooievaar

Volwassen ooievaars zijn grote vogels: ruim één meter lang, van snavel tot het einde van hun staart, en ongeveer twee meter breed met uitgespreide vleugels. De ooievaar eet verschillende soorten kleine dieren:

grote insecten, kleine zoogdieren, amfibieën en reptielen, wormen, vissen. Hij pakt het meeste voedsel van de grond en uit ondiep water. De ooievaar is een van de weinige vogels die niet zingt; hij kleppert met zijn snavel. Vanaf maart kunt u ooievaars tegenkomen in dit natuurpark. Zodra ze minder voedsel kunnen vinden, vanaf augustus/september, trekken ze weer weg. Ze overwinteren met name in Zuid-Europa en West-Afrika.

25 IJsvogel

De meeste ijsvogels leven in de tropen, maar een bepaalde soort, de *Alcedo atthis ispida*, komt ook voor in Noord-Europa. In Nederland is hij vrij zeldzaam. Gelukkig is dit blauw/oranje gekleurde, schuwe

vogeltje wel te vinden in de Vrije Geer.

IJsvogels nestelen zich in lemige of zanderige steile oeverkanten. In dit park is daarom een speciale steile (ijsvogel)oeverwand gemaakt om het ijsvogels makkelijker te maken zich te nestelen.

Op het menu staat vooral zoetwatervis die de ijsvogel vangt door van een hoge plek in het water te duiken. Buiten het broedseizoen eet deze vogel ook wel waterinsecten. Helaas kan de ijsvogel slecht tegen strenge vorst, want door ijsvorming kan hij geen vis meer vangen en verhongert hij.

26 Berk

De berk is een snelle groeier en is binnen tien jaar volwassen. Deze boom houdt van veel licht en bloeit in het voorjaar in de vorm van katjes. Berken worden zelden meer dan honderd jaar oud.

De berk bevat heel veel sap, dat onder andere wordt gedronken om het lichaam mee te reinigen. Het hout van de boom is alleen geschikt voor gebruik binnenshuis en wordt als brandstof gebruikt in vleesrokerijen.

Rond de stam van de berk kunt u de vliegenzwam tegenkomen, de bekende paddenstoel met rood-met-witte stippen. Deze paddenstoel komt hoofdzakelijk onder berken voor.

F Wanneer u door het hek bent gekomen, ziet u rechts voor u een poeltje met een 'natte faunapassage' (zie beschrijving 35). U volgt nog even het pad tot u bij de weg, de Plesmanlaan, komt. Hier gaat u rechtsaf, het voetpad op.

33 Fluitenkruid

Fluitenkruid is een hoge plant, die van april tot juni bloeit met prachtige witte schermbloemen in de vorm van een paraplu. Tijdens de bloeiperiode kunnen randen van weilanden en bermen langs wegen er dankzij het fluitenkruid uit zien als witte, fijne zomen,

vandaar de bijnaam 'Hollands kant'. Na de bloei hebben de schermen gladde, glanzende, zwarte, sigaarvormige vruchtjes.

De plant doet het goed in lichte schaduw en ook in de volle zon, mits de bodem vochtig en voedselrijk is. Dit is in Natuurpark Vrije Geer het geval. Het fluitenkruid dankt zijn naam aan het feit dat van de stengel fluitjes gemaakt kunnen worden.

34 Vlier

De vlier is een snelgroeiende struik en wordt meestal ongeveer zes meter hoog, maar kan ook uitgroeien tot een boom van tien meter.

De struik bloeit in de lente met veel geelwitte bloemetjes die samen een zogenaamd scherm

vormen en sterk ruiken. Na de bloei krijgt de struik trossen van kleine rode of blauwzwarte bessen die in september/oktober rijp zijn. Vooral spreuwen eten deze bessen en verspreiden zo de zaden van de vlier.

Van de bloemen kunt u vlierbloesemthee of limonadesiroop maken.

De bessen bevatten veel vitamine C en zijn te gebruiken om vlierbessensap, -wijn of -jam van te maken. Maar let op: de bessen zijn giftig als ze nog niet rijp zijn en de zaden moeten na het koken verwijderd worden.

De vlier kan op veel plekken groeien, maar geeft wel de voorkeur aan een vochtige bodem.

35 Natte faunapassage

Onder de Plesmanlaan loopt een natte faunapassage die Natuurpark Vrije Geer verbindt met de oever van de Slotervaart in de wijk De Aker. Deze tunnel is bedoeld als veilige route voor amfibieën, zoals kikkers padden en salamanders. Amfibieën gebruiken de

passage vooral als ze zich na hun winterslaap willen voortplanten waarvoor ze naar andere gebieden trekken.

E Vanaf het bankje is het ongeveer een kleine 100 meter naar de uitgang van het park. De route loopt dan verder om Natuurpark Vrije Geer heen.

30 Vuilboom

De vuilboom wordt ook wel sporkhout genoemd. Hij groeit als struik of kleine boom tot ongeveer vijf meter hoog. De plant komt in vele delen van Europa voor in vochtige bossen of venen met zure grond en houdt in het algemeen van een vochtige tot zelfs natte

omgeving. De vuilboom heeft het daarom in de Vrije Geer, met zijn venige zure en vochtige grond, goed naar zijn zin.

De bloeitijd, met groen-witte bloemetjes, loopt van mei tot september. De lange bloeiperiode maakt de vuilboom zeer aantrekkelijk voor onder andere honingbijen. Wanneer u bijvoorbeeld in juli langs deze boom loopt, kunt u veel bijen horen zoemen die nectar uit de bloemen halen. De vuilboom draagt rode besachtige vruchten die later zwart worden.

31 Groot hoefblad

Het groot hoefblad staat meestal in grote hoeveelheden langs de waterkant. De plant is te herkennen aan zijn lange stengel met paars-rose bloemen. De stengel komt in maart uit de grond, daarna verschijnen pas de bladeren. De bladeren zijn

wel een halve meter groot en zorgen ervoor dat de zon niet meer bij de grond kan komen. Hierdoor wordt de ruimte onder de bladeren donker en vochtig. Een ideale plek voor slakken en wormen die weer voer zijn voor bepaalde vogels.

Groot hoefblad staat prachtig langs oevers, maar op andere plekken kan de plant gaan overheersen en is door de wortelstokken moeilijk te verwijderen. Daarom wordt groot hoefblad ook wel 'allemansverdriet' genoemd.

32 Dotterbloem

De dotterbloem is in Nederland een wettelijk beschermde plantensoort. Zij staat het liefst op vochtige plekken langs randen van sloten, beken en weilanden. De bloeiperiode van de dotterbloem loopt van maart tot april en soms nog van augustus tot

september. Zij heeft dan gele bloemen van ongeveer vier centimeter groot. De plant zelf wordt 45 tot 60 centimeter hoog.

De dotterbloem is licht giftig. Vee laat de plant daarom links liggen. Te veel eten van de dotterbloem zorgt voor een verstoorde spijsvertering.

27 Lijsterbes

De lijsterbes kan voorkomen als struik of boom en wordt maximaal twintig meter hoog. De plant bloeit in mei met brede, witte bloemen die niet erg lekker ruiken. In het najaar heeft de lijsterbes ronde, oranje-rode bessen.

De lijsterbes dankt zijn naam aan zijn bessen waar lijsters en andere vogels dol op zijn. Doordat de plant soms wel een half jaar bessen draagt, kunnen vogels lange tijd van de bessen genieten. Vogels broeden

ook graag in de lijsterbes vanwege de takken die dicht op elkaar zitten. Niet alleen de bessen trekken dieren aan, ook de bloemen van de lijsterbes zijn in de zomer geliefd bij veel insecten, vooral bij wespen.

28 Mispel

De mispel is geen inheemse plant; zij werd door de Romeinen vanuit Italië meegenomen naar meer noordelijk gelegen gebieden. De vrucht van de mispel werd als fruitsoort vroeger veel gegeten.

Mispelvruchten zijn erg gezond en zitten vol vitamine C. Ze zijn droog, hard en goudbruin van kleur. In oktober zijn ze rijp, maar nog wrang. Pas na de eerste nachtvorst worden de vruchten donker en zacht. Je moet ze dan binnen een paar dagen eten, want anders gaan ze schimmelen en rotten. We kennen niet voor niets de uitspraak 'iemand is zo rot als een mispel', wat betekent dat iemand 'door en door verrot' is, onbetrouwbaar of corrupt.

De mispel komt voor als brede struik of kleine boom en kan ongeveer 4,5 meter hoog worden. De struik bloeit in mei/juni met grote crèmekleurige bloemen.

29 Gelderse roos

De gelderse roos kan drie meter hoog worden. Deze struik bloeit in mei en juni met witte bloemetjes die samen een platte parapluvormige bloem vormen. De bloemen langs de rand zijn er voor de schijn. Zij zijn niet vruchtbaar en zijn bedoeld om insecten te lokken.

De overige bloemen zijn wel vruchtbaar.

Na de bloei krijgt de struik knalrode bessen die in trosjes aan de takken hangen. De bessen blijven tot ver in de winter zitten en worden pas nadat het goed gevrozen heeft door vogels gegeten. De vogels kunnen de bittere smaak niet zo waarderen en eten de bessen wellicht daarom pas laat. De gelderse roos komt van nature voor in de Benelux. De struik groeit goed in voedzame, vochtige grond.

Natuurpark Vrije Geer

flora	fauna	overig
1 wilg	27 lijsterbes	
2 zwarte bes	28 mispel	
3 griend	29 gelderse roos	
4 brandnetel	30 vuilboom	
5 vlinder	31 groot hoefblad	
6 libel	32 dotterbloem	
7 juffer	33 fluitenkruid	
8 koolmees	34 vlier	
9 pimpelmees	35 natte faunapassage	
10 roodborst	36 es	
11 merel	37 zwarte els	
12 riet	38 gemaal	
13 grote lisodde	39 ekster	
14 roerdomp	40 smeewortel	
15 kleine karekiet	41 buizerd	
16 koekoek	42 elzenbroekbos	
17 meidoorn	43 droge faunapassage	
18 kikkerpoel	44 blauwe reiger	
19 groene kikker	45 grauwe gans	
20 gele maskerbloem	46 nijlgans	
21 grote kattenstaart	47 kievit	
22 echte koekoeksbloem	48 meerkoet	
23 ooievaarsnest	49 waterhoen	
24 ooievaar	50 wilde eend	
25 ijsvogel	51 kraakeend	
26 berk		